

De mus onder de zangvogels

*Lieuwe Kingma;
de rode bomen,
o/d*

Het werk van Lieuwe Kingma valt niet op en trekt toch nadrukkelijk de aandacht. Als een vrouw die voornamelijk de intentie exposeert om niets bijzonders te zijn. Niet op te vallen in de salon der zeer opvallenden. En daardoor de show te stelen. Kingma's werk vertelt ons niets wat we niet al wisten of meenden te weten. Nadat je er de eerste blik op hebt geworpen keer je je om. Je meent perfect te hebben gezien wat hij wel en niet beoogt te beweren en denkt dan: hij beweert helemaal niets en dat doet hij opvallend goed en welsprekend. Schilders moeten niet zoveel beweren en het niet zo nadrukkelijk doen.

De landschappen en stillevenen van Kingma zijn eigenlijk niets dan landschappen en stillevenen. Hij heeft die thema's niet uitgevonden. Hij laat zelfs duidelijk zien dat hij geen aanspraak maakt op octrooien. In zijn onderwerpen is zoveel geschiedenis samengebald dat je er alleen nog zo bescheiden mogelijk mee kunt omgaan. Zodat iedereen ziet (of behoort te zien) dat Kingma eigenlijk niets anders laat zien dan dit: de variatie is hét thema. Niemand zal Mozart onvergetelijk vinden om de pracht van zijn thema's die immers zelden Mozarts interventies zijn. Wat wij bewonderen is de wijze waarop hij de weg moedwillig kwijtraakt om die via labyrinthische omwegen door onbekende landschappen weer terug te vinden. Het landschap van Kingma is altijd een verslag van de ontdekking van de "Omweg, de Waarheid en het landleven".

Kingma schildert een "Kunst der Fuge"; alleen gaat het bij hem niet om toenemende complexiteit naar een omweg naar de ultieme eenvoud, nog eenvoudiger dus dan de weg van (de vroege) Mondriaan, de Staël of Oepts. Aan die landschapsmodellen wordt door Kingma wel fijntjes gerefereerd en hulde gebracht maar hij gaat met die denk-beelden om als een evangelist met het Oude Testament. Hij is het dus eens met de meer dan levensgrote Newton die over zijn methode zei: "ik ben op de schouders van reuzen gaan staan". Kingma, de "kingfish" van het onopvallende, de mus onder de zangvogels, schildert landschappen en stillevenen van de tweede graad. Alles wat hij maakt doet denken aan iets wat er al was en dat heel anders kan worden overgedaan. Landschapskunst is immers altijd het vergezochte in de vorm van het voor-de-hand-liggende.

Dit werk is dus zeer "academisch" en het tegendeel daarvan. En altijd op zijn best zo bescheiden mogelijk, onschoolmeesterlijk, op klein formaat en met eerbied citerend. Kingma lijkt te schilderen als een kleine meester en slaagt er daardoor menigmaal in die kleine perfectie te boven te komen. Hij verlegt de grenzen door de grenzen enger te maken dan zij ooit zijn geweest. En dat is een hele opluchting in een tijd waarin iedereen er zich op toelegt het eigene te verplaatsen naar het buitenland.